

Globální výchova

(Graham Pike, David Selby)

Petra Halouzková
Alena Kubíková
Radka Šedová
Monika Šponerová

Škola a žáci

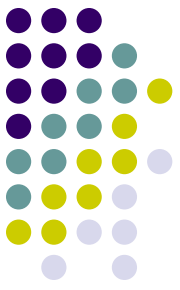
Škola - základ života?

● **Potlačování přirozené tvořivosti**

důsledky:

- Důraz na učení se pomocí abstraktních pojmů více než prostřednictvím praxe a zkušenosti
- Kladení malého důrazu na rozvoj smyslového vnímání, vyjma prvních roků v základní škole
- Atmosféra soutěživosti jedinců
- Malá pozornost věnovaná poznávání osobních postojů a hodnot a rozvoji kladných vztahů k ostatním

Základní principy globálního učení

- Změnit způsob myšlení u vedoucích pracovníků škol a jejich přístup ke studentům i pedagogům na škole
- Soulad obsahu a formy sdělovaného
- *Být žákem ve velké škole je neobvyklý zážitek. Kolik z vás, pokud by vás někdo požádal o zorganizování kanceláře, by dokázalo uspořádat věci tak, aby lidé pracovali pro osm nebo devět šéfů během týdne, v pěti různých pracovních skupinkách, v sedmi různých místnostech, bez stolu a židle, které by jim patřily a kam by si mohli dát své věci? Nesměli by jeden na druhého při práci mluvit a navíc by je šéf mohl každých 30 minut přerušit a zadat jim nové úkoly. Toto je mírná karikatura zážitku studenta na velké střední škole.*

Charles Handy, The Future of Work, Basil Blackwell, 1984

- V globální výchově má forma výuky zásadní důležitost, protože se přímo váže k obsahu výuky, lze říci, že forma sama o sobě je určitým sdělením.
- **Cíle globální výchovy:**
 - Porozumět procesu vzájemné souvislosti
 - Rozvíjet smysl pro vlastní sebehodnocení
 - Podporovat úctu k druhým
 - Rozvíjet dovednost kritického myšlení
 - Porozumět pojmu lidská práva a podporovat jejich dodržování
 - Chápat, jak vznikají předsudky, a rozvíjet způsoby, jak proti nim bojovat
 - Porozumět pojmu mír, snažit se předcházet konfliktům a učit se konflikty řešit

Tři úrovně učení

- **„učit se co“**

- proces, orientovaný na získávání vědomostí. Je mu přizpůsoben i výklad faktů, pojmů, dat a důkazů.

- **„učit se proč“**

- Nabytí či rozvoj dovedností, které dále umožňují uplatnit získané vědomosti v konkrétních situacích.

- **„učit se prostřednictvím čeho“**

- Samotný proces učení je stejně důležitý jako získané znalosti.

Tři modely v systému glob. výchovy

- Téma: Lidská práva

- **„učit se co“**

- > student se bude učit o klíčových mezinárodních dokumentech, které se zabývají lid. Právy (Deklarace OSN,...)
- > o základních pojmech (občanská a politická práva, rovnoprávnost,...)
- > studium porušování lidských práv na základě skutečných případů (Martin Luther King)

- **„ učit se proč“**

- > rozvoj dovedností, které budou důležité pro pozdější obranu a podporu lidských práv.
- > učit se umění účinně komunikovat, umění spolupracovat, vyjednávat a rozhodovat

- **„ učit se prostřednictvím čeho“**

- > učení je posíleno skutečným stavem prostředí ve třídě. Pomocí kvality osobních vztahů, metod výuky a učení se ukazuje, jak jsou respektována práva a dodržovány povinnosti v konkrétním prostředí školy a třídy, tedy práva studentů a učitelů.

Globální učení- základní charakteristika

- **Jeho cílem je všestranně rozvinutá osobnost žáka**
- **Kladný vztah k sobě a druhým**
 - > nutné zvyšovat úroveň sebepoznání, sebehodnocení a sebedůvěry ve škole, třídě či rodině
 - > nutné navozovat pocit jistoty u všech studentů, vytvořit ve třídě a škole příjemné prostředí s dobrou atmosférou
 - > aktivita – Dobití baterií
- **Aktivní zapojení žáka do procesu výuky**
 - > vyžaduje od studentů zapojení do procesu výběru, směřování a hodnocení náplně učiva
 - > odpovědnost za učební proces je rozdělen mezi studenta, učitele a pokud možno i mezi rodiče

● Kooperativní přístup

Rysy kooperativního učení podle bratrů Johansonových:

- > povzbuzování pozitivních mezilidských vztahů
- > nižší úroveň agresivity mezi studenty
- > otevřená, efektivní a přesná komunikace
- > zvýšení zájmu studentů
- > rovnocenné postavení členů skupiny
- > povzbuzování samostatného myšlení
- > učení celků

● **Učení prožitkem**

- > zahrnuje v sobě zkoumání osobních pocitů, postojů a hodnot, pomocí něhož se mohou uplatnit poznávací dovednosti buď přímo v průběhu činnosti, nebo jako pozdější reakce na ni.
- > často se při něm uplatní jeden ze základních smyslů, hmat, chuť, čich nebo silné city a pocity.
- > aktivita – Čtyři ruce v hlíně

● **Tvořivost**

- > je potřeba u žáků rozvíjet samostatné a tvořivé myšlení

Jak se učíme

- Myšlení pravou hemisférou
- Myšlení levou hemisférou
- Styl, který protěžuje školský přístup

Jak hodnotit?

- Měli bychom hodnotit důležité vlastnosti
- Způsob hodnocení by měl být řízen školou
- Hodnocení by mělo být co nejjednodušší
- Velká část zkoušek by měla být ústní
- Hodnocení by mělo být založené na domluvě mezi žákem a učitelem

Jaký by měl být učitel GV?

- *Existují vůdci, jichž se lidé bojí,
existují vůdci, jež lidé nenávidí,
existují vůdci, jež lidé milují,
ale nejlepší vůdci jsou ti,
kteří dokončili své dílo a lidé si řekli,
dokázali jsme to sami.*

(Lao C)

- *Globální učitel přistupuje k řešení problémů z globálního celosvětového hlediska, a nikoli z hledisek národnostních nebo etnických.*
- *Globální učitel umožňuje studentům seznámit se s rozmanitostí a bohatstvím nejrůznějších kultur.*
- *Globální učitel je zaměřen především na budoucnost.*
- *Globální učitel dává svým žákům najevo víru v lidské možnosti.*
- *Globální učitel respektuje práva druhých a snaží se ve třídě rozložit moc a odpovědnost ze rozhodování a přijatá rozhodnutí.*
- *Globální učitel se snaží začlenit život třídy do života místní komunity*

Rytmus hodiny

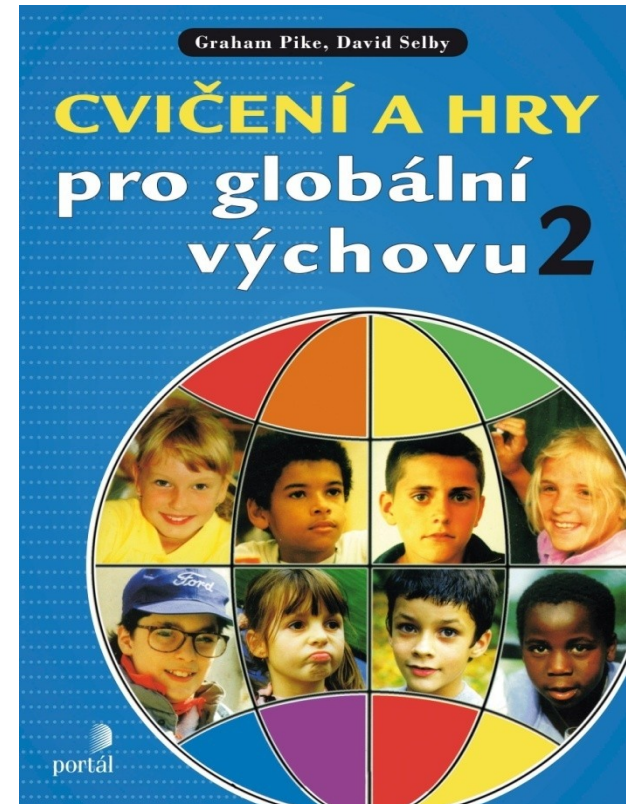
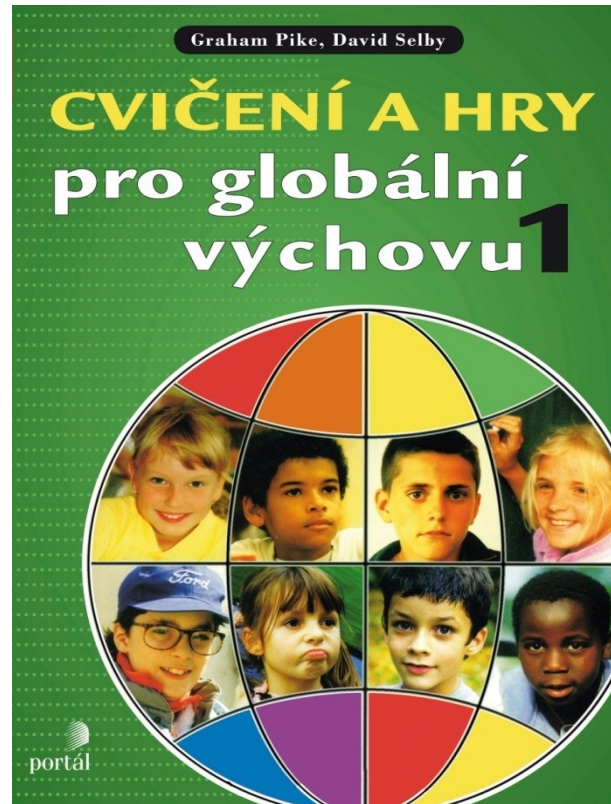

1. Poznat se navzájem a naučit se vzájemně důvěřovat si, respektovat ostatní jako potenciální přínos pro skupinu.
2. Přesně formulovat a zveřejnit názory a znalosti, se kterým studenti přišli
3. Získat pocit sebedůvěry pomocí úspěšného splnění jednoduchého úkolu.
4. Získat pocit sounáležitosti.
5. Dovést žáky k tomu, aby pojmenovali a vyjádřili své vlastní předsudky, neznalosti, hodnoty a limitované perspektivy.
6. Rozpoznání subjektivního postoje
7. Přijetí dílu zodpovědnosti na vedení hodiny

Cvičení a hry pro globální výchovu 1 a 2

- Autoři Graham Pike a David Selby
- Aktivity využitelné během výuky globální výchovy

Konkrétní aktivity

1. GLOBINGO!

Postup:

- 15 – 20 minut
- Každý student dostane svůj formulář
- Studenti se volně pohybují po místnosti
- Cílem hry je vyplnit co nejvíce políček formuláře pomocí získaných informací od spoluhráčů
- Jméno každého studenta se může na jednom formuláři objevit pouze jednou
- Po vyplnění formuláře student zvolá GLOBINGO!

Možnosti výchovného použití

- Studenti pravděpodobně dojdou k překvapujícím objevům o svých spolužácích
- Výsledkem je zobrazení světa ve třídě
- Následná diskuze

2. Sestavování výroků o míru

Postup:

- 30 minut, věk: 14-17 let
- Každý žák dostane ústřížek s částí citátu. Všichni se pohybují po místnosti a hledají spolužáky, kteří mají další část jejich citátu.
- Poté jsou žákům promítnuty všechny citáty a následuje diskuze: Jak si vysvětlujete váš citát? Co znamená? Který citát je nejpobuřlivější/nejnápaditější/ nejinspirativnější...?

Výroky

1. Není cesta / k míru, / mír je cestou.
2. Války / začínají / v myslích lidí.
3. Válka je jen / zbabělý útěk / od problémů míru.
4. Válka vytváří / skvělou historii, mír / přináší jen ubohé čtení.
5. Abychom se zbavili / zbraní, musíme je / pozvednout.
6. Není míru / ve světě bez / míru uvnitř.
7. Sním o tom, že dám život / dítěti, které se mě zeptá: / „Mámo, co to byla válka?“
8. Nastolení / trvalého míru / je úlohou vzdělávání.
9. Válka jsou chabé / nástroje k prokletění / cesty mírovým zítřkům.

Použití:

- Žáci poznají různá pojetí míru
- Toto cvičení může odstartovat diskuzi o míru, válkách a jejich úloze ve společnosti
- Cvičením je vhodné začít hodinu s tématem „Mír“

3. Práva dítěte

Postup:

- 70 minut, věk 10-14 let
- Žáci jsou rozděleni do skupin po čtyřech. Formou brainstormingu píší co nejvíce práv, která by děti měly mít.
- Následně se vždy 2 skupiny spojí a vytvoří desetibodovou deklaraci dětských práv.
- Poté žáci dostanu kopii Deklarace OSN o právech dítěte (1959) a srovnávají tento dokument s vlastní prací.
- Probíhá diskuze: Je deklarace stále aktuální? Chybí v ní některá práva? Jsou v deklaraci práva, která skupiny přehlédly?...

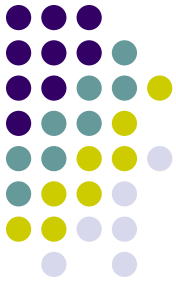

Použití:

- Cvičení nabízí úvod do problematiky lidských práv
- Dětsmi vytvořené „deklarace“ mají tendence zdůrazňovat především materiální práva – pochopí, kolik práv považovali za samozřejmost
- Závěrečná část cvičení zdůrazňuje, že se práva a pohled na ně mění a vyvíjí časem

DEKLARACE OSN O PRÁVECH DÍTĚTE, 1959

- Právo na lásku a porozumění
- Právo na odpovídající výživu a lékařskou péči
- Právo na bezplatné vzdělání
- Právo na hru a odpočinek
- Právo na jméno a národnost
- Právo na speciální péči pro postižené děti
- Právo být mezi prvními, kteří jsou zachráněni v případě katastrof
- Právo stát se užitečným členem společnosti a rozvíjet své schopnosti
- Právo být vychováván v duchu míru a všeobecného bratrství
- Právo užívat těchto práv bez rozdílu rasy, barvy, pohlaví, náboženství, národnostního nebo společenského původu

Použité zdroje

- PIKE, Graham a David SELBY. *Cvičení a hry pro globální výchovu 1*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000, 253 s. ISBN 80-717-8369-2.
- PIKE, Graham a David SELBY. *Cvičení a hry pro globální výchovu 2*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000, 235 s. ISBN 80-717-8474-5.
- PIKE, Graham a David SELBY. *Globální výchova*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1994, 322 s. ISBN 80-856-2398-6.